

חופש הבריחה

חדרי בריחה כמרחב לימודי אחר

הילה חורי

"סי אס איי"

הרצח המתוקשר זעזע את התושבים. אלמוני רצח את התובע המחוזי ג'ורדן מקגורגר. המוניטין של ג'ורדן היה ללא רבב, לא היה ניתן לשחד אותו והוא לא התפשר במלחמתו בפשע. התיק האחרון שלו התרכז במנהיג של משפחת הפשע דון ג'וספה, וכוונתו הייתה לשלוח אותו לכיסא החשמלי. אך הבוקר נמצא התובע בביתו, דקור בלבו. זהו חדר חשיבה וחקירה מאתגר במיוחד, האם אתם מוכנים לחשוף את הכול, כשבין האמת לשקר מפריד גבול דק מאוד?"

זוהי דוגמה אחת מיני רבות לתעלומה שעמה מתמודדים משתתפים בחדרי בריחה הממוקמים ברחבי הארץ, ובשנים האחרונות הפכו לטרנד נפוץ.

קצת היסטוריה

חדר הבריחה הראשון הוקם בעמק הסיליקון בשנת 2006, ועוצב בהשראת ספריה של מחברת המותחנים הפופולרית אגתה כריסטי. החדר הוקם במשרדיה של חברת היי-טק אמריקנית ונועד לשימוש פנימי בחברה. מהנדס יפני שהגיע לביקור במקום התלהב והחליט להקים חדר בריחה משלו, שיהיה פתוח לציבור הרחב, וכך עשה. כאשר חזר ליפן פתח את חדר הבריחה הראשון בעולם, של חברת SCRAP. חדרי הבריחה נעשו פופולריים יותר ויותר בשנים הבאות, וכיום יש אלפי חדרי בריחה בעולם כולו. אז מה יש בחדרי בריחה שעשה אותם מוצלחים כל כך?

חדר בריחה אינו בהכרח חדר, ואף עשוי להכיל יותר מחדר אחד. במהלך המשחק ועם ההתקדמות בעלילה המשתתפים עשויים לעבור מחדר אחד לחדר שני, ואפילו לשלישי. מי שחדרי בריחה מזכירים לו משחק מחשב, אינו טועה. חדרי בריחה מעוצבים כמו משחקי הקווסט - ז'אנר פופולרי של משחקי וידאו שהחל בשנות השמונים והתשעים. במשחקים אלו נדרש השחקן לפתור חידות באמצעות רמזים שהושארו לו כדי להתקדם במשחק.

איך זה עובד?

לרשותכם עומד זמן, בדרך כלל שעה אחת, ובמהלכה עליכם להגיע לנקודת היציאה ובכך לנצח במשחק. איך עושים את זה? אוספים את הרמזים, פותרים את החידות במהירות האפשרית ומנצחים...

חדרי בריחה הם הרפתקה לכמה אנשים. המספר האידיאלי נע בין שניים לשישה, תלוי בגודל החדר ורמת הקושי שלו. זהו אחד הדברים המייחדים חדרי בריחה והופכים אותם לפופולריים כל כך. חברים, משפחות ועוד, כולם נהנים מהחוויה המגבשת והמרגשת. ימי הולדת, "חופשות" חדרי בריחה, הם הזדמנות נהדרת לריגוש לא שגרתי בקרבת הבית. מעסיקים רבים מזמינים את עובדיהם לימי גיבוש בחדרי הבריחה, וכך נהנים מבילוי איכותי, אתגרי ומלכד. בחדרי בריחה יש התאמה מיוחדת לקבוצות גדולות, המתחלקות לשני חדרי בריחה זהים לחלוטין ויכולות להתחרות זו בזו בהתמודדות עם אותו אתגר.

כמו בכל משחק, גם בחדרי בריחה קיים אלמנט תחרותי. ברוב חדרי הבריחה נוהגים לזכור ולציין את הקבוצה ש"עשתה" את החדר בזמן המהיר ביותר. בחדר בריחה עוברים מאות אנשים, חלקם מנוסים יותר וחלקם פחות, אבל כולם מקווים להוכיח את עצמם ולפתור את החדר בזמן הקצר ביותר. מה קורה אם לא מצליחים לפתור את החידה? לחדר בריחה באים כדי ליהנות, לכן החידות מותאמות למשתמשים והן הוגנות, כך שהם יכולים לפתור אותן אם רק יהיו ערניים מספיק. במקרה שקבוצה מתקשה במיוחד בפתרון אחת החידות, אל דאגה: בדיוק לשם כך עומדים לרשותה כמה רמזים, ועליה להשתמש בהם בחכמה כדי שתוכל לסיים בזמן ולהפיק את מרב ההנאה מפתרון החידות, במיוחד אלו שנראות בלתי אפשריות.

במהלך פתרון החידות הולכים ומתקדמים בסיפור כלשהו, בעלילה כלשהי. זהו סיפור הנושא. לכל חדר בריחה יש סיפור נושא. למשל, בחדר הבריחה "המרגל הסורי" עוקבים אחרי סיפורו של מרגל סורי, וצריכים לחשוף אותו באמצעות פתרון החידות וכך לנצח במשחק. במשחק יש מוטיבים תקופתיים, חידות הקשורות לתקופה ועוד. לכל חדר בריחה יש סיפור נושא שונה, וחדר בריחה מוצלח הוא זה שמצליח לספר סיפור נושא אמין ולהכניס את השחקנים לעלילה. סיפוריהם של חדרי הבריחה בכל מדינה משתנים בהתאם לתרבות המקומית. בישראל, מטבע הדברים, רבים מהם עוסקים בסוכני מוסד ובביטחון המדינה; בסלובניה - בטירות רדופות ערפדים, באמריקה - ברוצחים סדרתיים, וכן הלאה.

אחרי שמסיימים חדר בריחה כדאי לנתח את הפעילות בחדר. ניתוח הפעילות עוזר להבין את דרך החשיבה של המשתתפים. במה הם היו טובים? מה היה כדאי לעשות אחרת? האם יש דרך לשפר את הביצועים? מה לקח הרבה זמן ולמה, וכן הלאה.

בדרך זו, נוסף להנאה שבמשחק אפשר למקסם את התועלת ממנו ולהתפתח. חברות וארגונים המביאים את עובדיהם לחדר בריחה עשויים ללמוד רבות מניתוח היחסים בתוך הקבוצה והדינמיקה שלה בפתרון בעיות, שכן פתרון החידות בחדר משמש דוגמה להתנהלות בתוך החברה בחיים האמיתיים. זוהי אחת הסיבות שהפכה את חדרי הבריחה לפופולריים כל כך לימי גיבוש עסקיים.

איך זה קשור אלינו?

חדרי בריחה שנבנים בהתאם לתכנית הלימודים ולתכנים השונים הנלמדים בבתי הספר נותנים מענה לצרכים אחדים:

- ♣ תקשורת בין-אישית: השיח המשותף בחדר הוא הכרחי כדי להגיע לפתרון החידה. כיום הנוער עסוק בעיקר בתקשורת דרך הפלאפון, ולא מרבה לתקשר עם הסובבים אותו. התקשורת הבין-אישית היא אבן יסוד חשובה בכל אינטראקציה אנושית וחברתית.
- ♣ עידוד חשיבה מחוץ לקופסה: בחדר הבריחה באים לידי ביטוי עידוד יצר הסקרנות והיכולת לפתור בעיות. התלמיד צריך לבצע הקשרים בין מה שלמד לבין החידות. החידות מעוררות סקרנות וחשיבה רחבת.
- ♣ חזרה על החומר הנלמד ושינונו: חדרי בריחה שממוקדים במקצוע או בכמה מקצועות מזמנים לתלמיד דרך חווייתית ויצירתית לחזור על החומר ולהפנים את הנושאים, ולא בדרך של שינון ולמידה בעל פה.
- ♣ טיפוח סקרנות: מחקרים הראו שטיפוח סקרנות בילדים הוא אחד המפתחות להצלחה בבגרות. לילדים רבים אין סבלנות ללמוד בדרכים קונבנציונליות, ולכן שיטות לימוד באמצעי משחק נעשות נפוצות יותר ויותר.
- ♣ פיתוח יכולות הלמידה: המשחק תורם רבות לפיתוח הלומד, מעורר תהליכי שינוי, מגביר את המוטיבציה ומסייע ללמידה של מיומנויות בכל התחומים. יתרה מזאת, הוא מוביל לשילוב חברתי. ניתן להקים בבתי הספר חדרי בריחה נודדים שמטרתם לימוד, חזרה על החומר הנלמד או שינונו. אפשר לעשות זאת תוך שילוב של דיסציפלינות אחדות בחלל אחד. לדוגמה, שילוב בין המקצועות היסטוריה, ספרות ולשון. עוד אפשר ליישם את רעיון חדרי הבריחה בהלימה ל-30% הערכה חלופית, על פי תכניות הלימוד השונות. התלמידים יבנו את החידות בהתאם לחומר הנלמד ויקימו את החדר. בתי הספר שיש בהם מגמות טכנולוגיות יוכלו לשלב אמצעים טכנולוגיים בהקמת החדר.

סיכום

חדרי הבריחה הם שילוב מושלם בין כף אדיר לבין חוויה לימודית שמעודדת את הילדים לחשוב מחוץ לקופסה, לפתח ראייה מרחבית ולרכוש יכולות של פתרון בעיות - בהכנה לבגרויות, בשינון החומר, בלמידה או בגיבוש חברתי.

הילה חורי

ראש תחום חברתי ומנחה פדגוגית מחוז צפון. במשך 15 שנה לימדה בבית ספר ברנקו וייס קריית שמונה ורכזה את התחום הפדגוגי בבית הספר. זו שנתה הראשונה במטה הרשת האתגרית.

פעילות רכזים חברתיים, חדר בריחה "הבריחה מונציה"

פעילות רכזים חברתיים, חדר בריחה "הבריחה מונציה"